

dvoru prvega kralja kerščanstva. Tukaj so bili naj umniši, naj bolj učeni duhovni in naj bolji pevci, in za vse cerkovne potrebe je bilo tako preskerbljeno, da tudi naj manji cerkovni služabniki niso v lastnem oblačilu Božje službe opravljali.

M A C R O N.

Orelli n. 2341

Razložil Davorin Terstenjak.

(Iz rokopisa: „Kdo so bili Noričani in Panonci Kelti ali Slovenci?“)

Pogosto najde starinoslovec na rimskoslovenskih spomenicah v Noriku in Panoniji lastno ime *Makron*. Čistoslovensko je, kar se na prvi pogled spozna v koreniki in obliki. Hočemo tega imena pomen razložiti. Ker pa je iz častja *Višnutovega* vzeto, je nam treba v ložje porazumljenje nekoliko o *Višnutovi Avatari Matsja* vediti.

Med desetimi vidljivimi prikazni ali vtelovljenji božanstva indiškega *Višnuta* je prva: *spremena v ribo*. Popisana je v indiških bukvah *Bhagavat* (glej Jones *Asiat. Research*, I. 230, anglezko izdanje.) in se glasi tako le:

»Na koncu prvega Kalpata bilo je občinsko pokončanje. Vzrok tega pokončanja pa je bilo spanje *Bramatovo*. Vsa stvorenja njegova u vseh svetovih so se potopile v neskončni povišni. Silni duh hudobni *Hajagriva* spijočemu *Bramatu* se tihoma približuje vkrade svete bukve *Vedas*,¹⁾ ktere so iz ustnic *Bramatovih* tekale. Ko je *Višnu* zdržovavec sveta to vidil, spremeni se v malo ribo imenovano *Saphari*.²⁾ Svet kralj *Satyavrata* je vladal v Indii takrat. Enkrat, ko je kralj svojo daritvo opravljal pri reki *Kritamala*³⁾ reče jemu ribica: zakaj me puščaš v tej reki, ker sem preslaba vsm pošastim, ktere stanujejo v tej reki, se soperstaviti, in ktere mene zmiraj strašijo? Kralj *Satyavrata* vzeme ribico v svoje podkritelje in jo dene v posodvico napolnjeno z vodo. Pa v edni noči zraste ribica tako velika, da je posodvica bila premala, in tako riba spet reče kralju: ne ljubi se mi biti v tej mali, posodvici napravi mi večo prebivališče, kjer bodem lahko živela. Kralj jo dene tedaj v cisterno, potem v ribnik, zadnjic v jezero, ali ker je zmiraj veča postajala, prosí spel za drugo prebivališče.

Kralj zdaj vrže ribo v morje, pa tukaj riba pregovori in reče: Rogate pošasti morske močnejše od mene bodo me tukaj posnedle, nepušaj me, o hrabri mož! v velikem morju.

Tako večkrat kralj od ribe prekanjeni, ji reče: »Kdo si ti, da me vkanuješ v tej po tebi prijeti podobi? Vendar nisem še vidil in slišal

1) Naj glavnejše indiške bukve so bile: I. *Vedas* (primeri slov. *Veda*, *vedomost*, *vednost*), prvi del je obsegel molitve — *Mantras*, drugi postave — *Bramanas*. Po tih svetih bukvah so obljubile lastne imena *VEDIVS* (Muhar G. d. St. I. 366.) II. *Purana* t. j. starožitnosti; po tih bukvah so nastale imena *PVRANIVS* (Muhar I. c. pag. 368) III. *Gita*, zato imena *GITON*. (Muhar I. c. pag. 375.)

2) V slovenskim jeziku imamo lastna imena *Harič* (tudi izraz za ribo) in *Zap*, *Zapharič*; v Horvatski *Zefarovič*.

3) *Krita* se veli v Sanskritu toliko kot jezik, roč, beseda, zato: Sanskrita, popolnoma jezik, primeri ednaki pomen slovenski: reka *fluvius* in reč *verbum*, *vočabulum*, rekati *narekovati loqui*, itd. in rekati *fluere*.

od nobenega takšnega stanovnika morsklega, kteremu bi ko tebi v ednem dnevu premalo bilo morje več ko sto milj prostorno. Gotovo si ti veliki bog, kterega prebivališče je bilo nad morjami (nad vodami). Zdravstvuj! in slava. Tebi prvemu možestva, gospodu stvarjenja, zdržovanja ino razdrtja! Nar višje si bitje za naše moljenje nam vsim, kteri Tebe pobožno iščemo. Vsikdar daje Tvoja prikazen na tem revnem svetu mnogim bitjam življenje in srečo; vendar rad bi vedel, zakaj si to podoba na se vzel. Gospodar vesoljnega sveta, kteri je pobožnega moža ljubil, in hotel oteti pred vse pokončavno povodnjo, ktere vzrok je popačeni svet, mu pripoveda, kaj bo začel in mu reče: V sedmih dnevih bodem vtopil tri svete v valovih smrti; pa vsred vse pokončavnih valov bode velika barka od mene tebi poslana, pred teboj stala. Ter vzemi vsa ozdravivna zeliša, vse sorte semjenja, in po dvoje bezumnih žival in spremljen od sedem svetnikov stopi u barko. Tam imaš ostati obvarovan pred povodnjo na neskončnem morju brez vse druge luči, razun odsiva spremljevatcev tvojih. In kadar bode silna burja barko sem ter tje metala, ter vzemi veliko morsko kačo in priveži barko na moj rog, zakaj blizo tebe hočem biti in barko, tebe in tovarše tvoje vlačiti. Tako podučen pričakuje pokorni kralj odločeni čas. Morje se valja čez žale in obale, poplava celo zemljo, in z oblakov liva se strašna ploha (dež). On pa se spomni božje zapovedi, stopi v barko; in tu se mu pokaže bog na velikem morju v podobi ribe, svitle kot zlato en milijon milj dolge, z neskončno velikim rogom ¹⁾, na kteri je kralj po povelju barko privezal, ker je za voze rabil veliko morsko kačo. Po povodnji se Višnu s Bramatom združi in hudega duha Hajagrivata ubije. (Konec sledi.)

Z m e s,

Iz Zagreba se piše Novicam: Nar važniši delo, ktero sedaj v književnosti pričakujemo, je brez dvoma *Sulekov rečnik* (besednjak.) Ti rečnik je plod večletnega truda, i ker bode v njem pravoznanska, trgovačka, biljoslovna itd. *terminologia*, bo delo na mnoge strani preiminitno. Da nas nada o izverstnem delu goljufala ne bo, prepričali smo se iz prve že natisnjene pole. Bog daj g. Suleku zdravje, da slavno započeto delo srečno zvrši, h kteremu je više let treba. Rečnik se natiskuje v tiskarni i na troške nevmornega podpornika naše književnosti g. F. Župana. Gosp. Lavoslav Župan je na svoje troške izdal „*Hekubo in posvetilište Abramovo*“, od M. Vetranića, in obeta v predgovoru, izdati vse dela Vetranića, ako mu domorodci u pomoč priskočijo i se prvo razprodá. Bratje Slovenci! sezite tudi Vi za temi cveticami dubrovniškega pesništva; gré za jugoslavensko književnost i slavo! — Kakor slišimo, tudi gg. *Kukuljević Sakcinski* i *M. Bogović* kaj marljivo delata za domaće slovstvo. Gosp. Kukuljević pridno nabira izvore i rokopise za *povestnico* i ji tako temelj podlaga; zares lep namen! Gosp. Bogović pa vreduje časopis „*Kolo*“, ki ga je pred slavni *Stanko Vraz* vredoval, i je razun tega te

¹⁾ Po tem rogu so nastale imena *Cornellius*, ktera na rimskih kamnih se pogosto najdejo in obilne obitelji Rožič, Rogač, Rogan, Rogatič po Slovenskim spominjajo na svojo starobilost v Noriku in Panoniji.